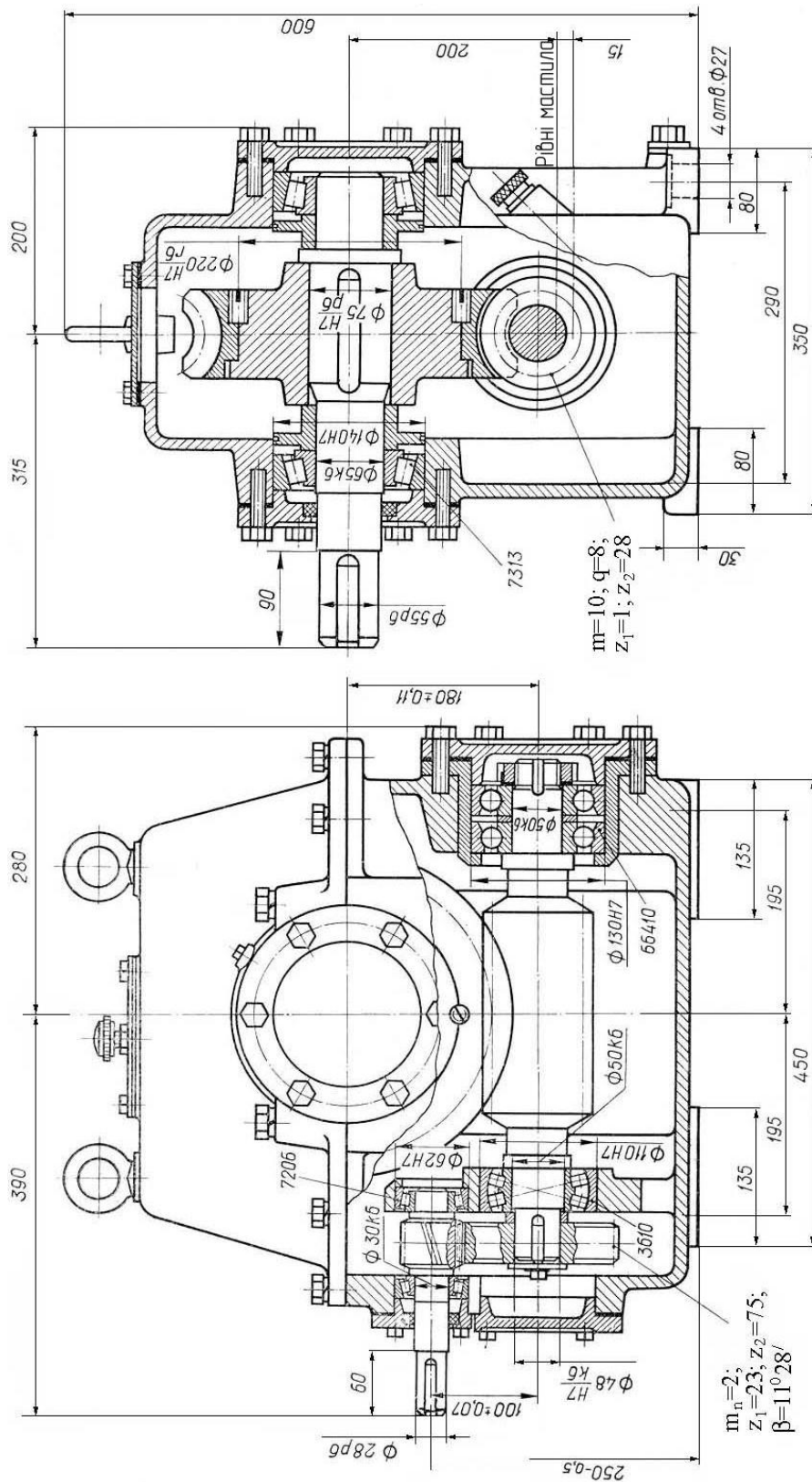

Розділ 1. Редуктори

Задача 1

Перевірити втомну міцність проміжного вала (рис.1) у середньому перерізі ділянки $\varnothing 48k6$. Ведучий вал обертається від електродвигуна 4A160S4УЗ, споживаючи 85% його номінальної потужності.

Рис. 1

Задача 2

Визначити сили в зачепленні швидкохідної ступені (рис.2), привести схему сил. Поліпшена тихохідна ступень редуктора має 12%-вий запас контактної витривалості при тривалому строку експлуатації.

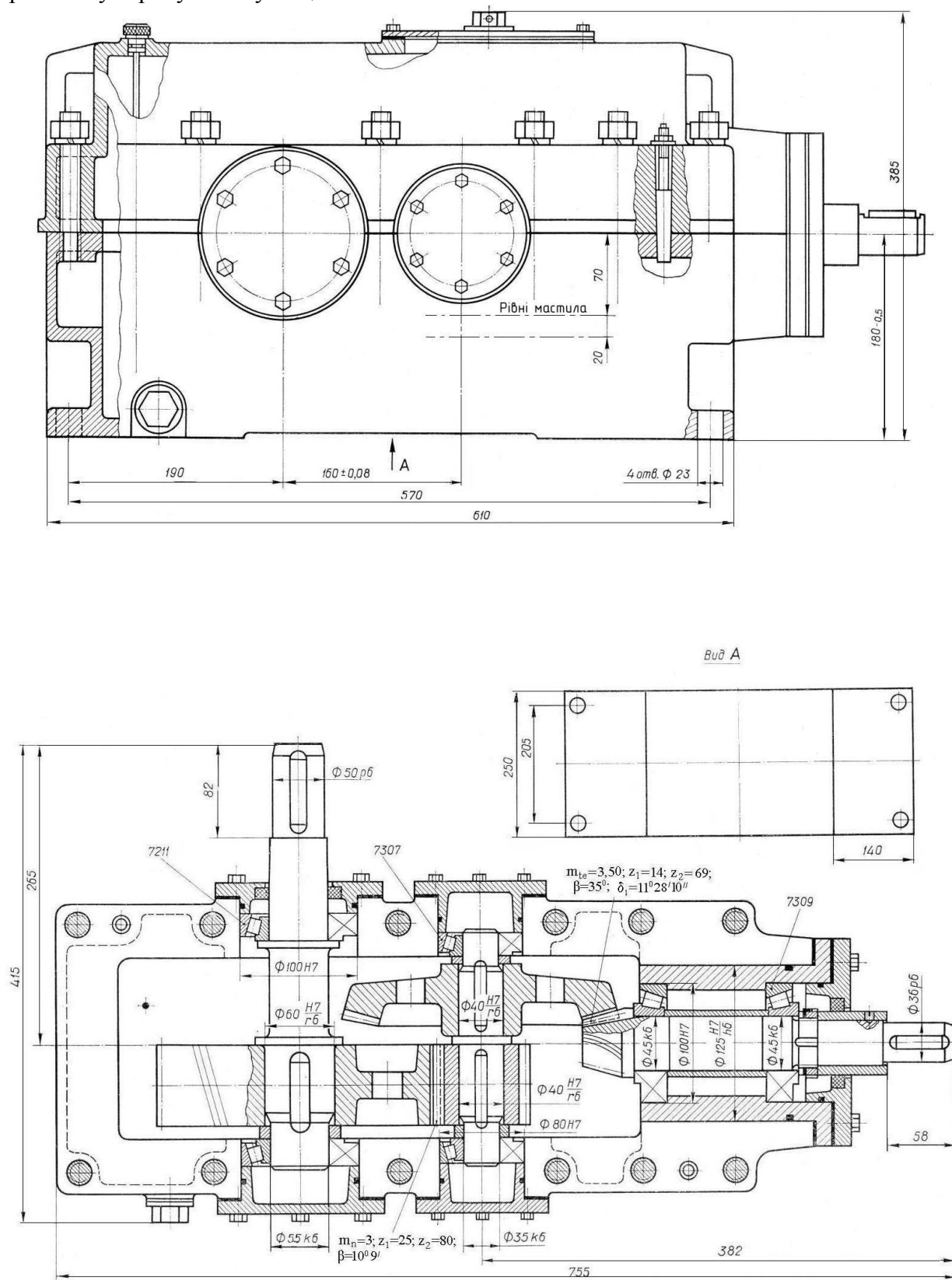

Рис. 2

Задача 3

Визначити, на скільки відрізняються пружні прогини валів черв'яків у редукторах (рис. 3, рис. 4) при виконанні умов:

- 1) крутні моменти на вихідних валах цих редукторів співвідносяться як 1:3;
- 2) кутова швидкість обох черв'яків 120 рад/с.

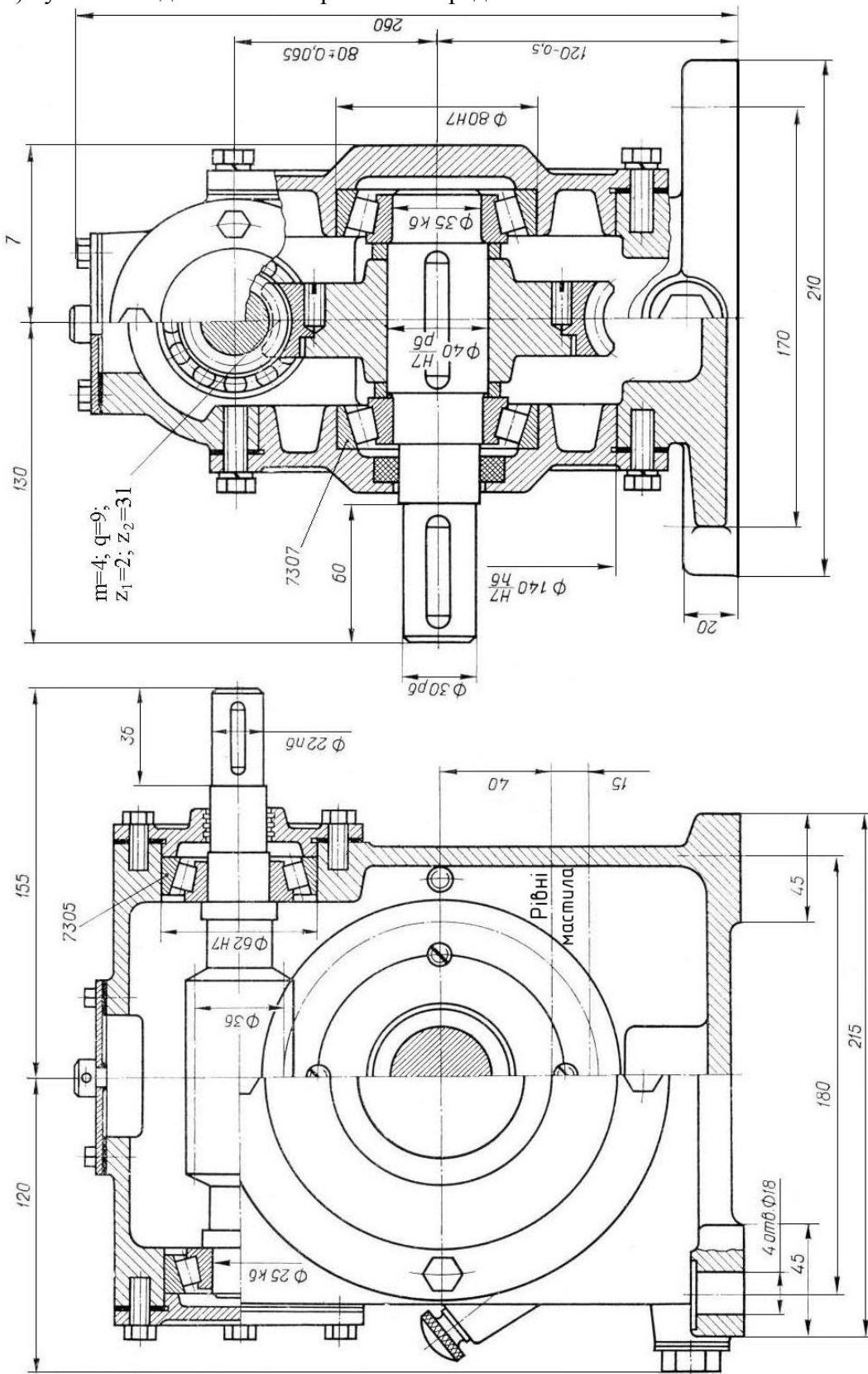

Рис. 3

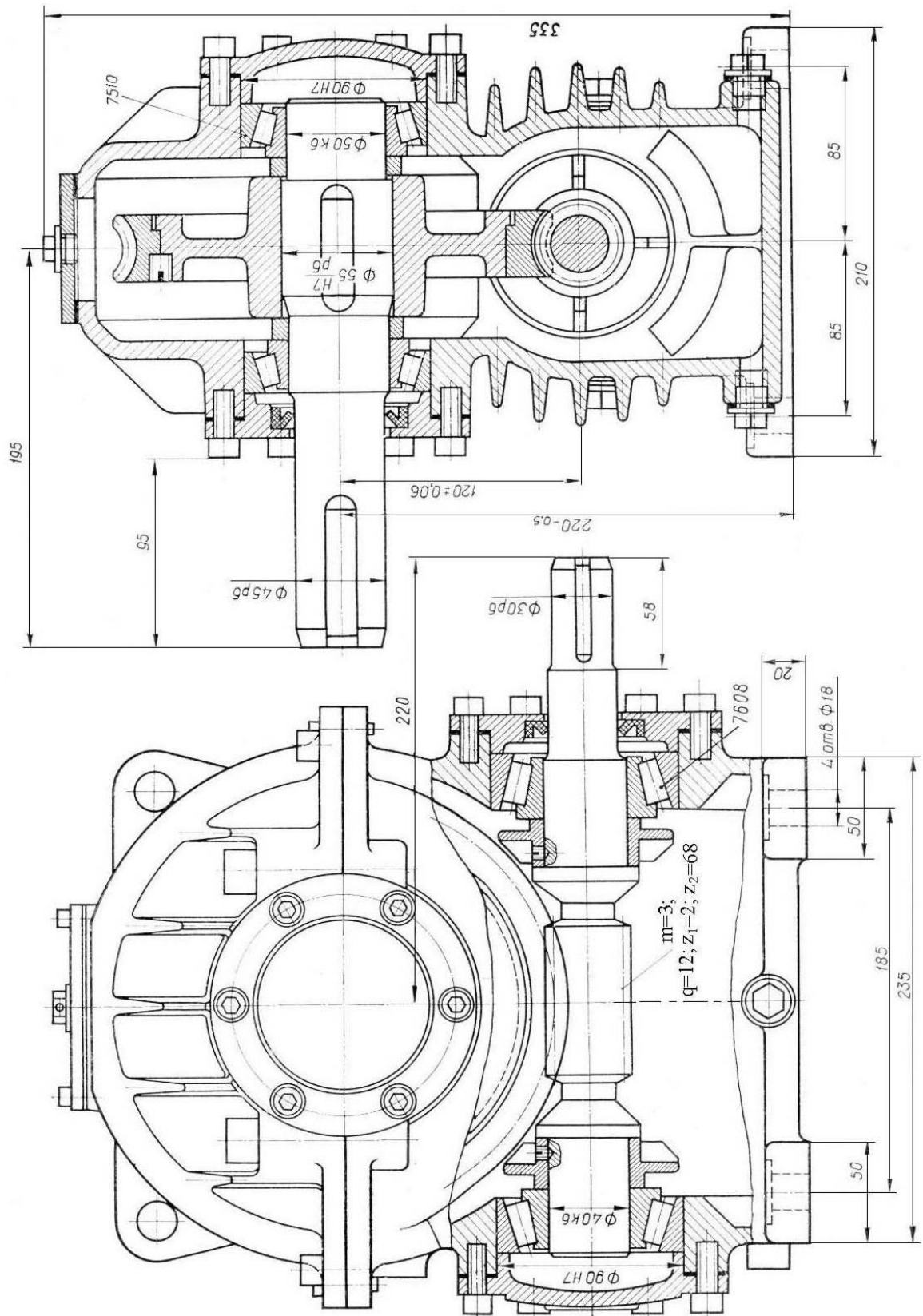

Рис. 4

Задача 4

Установити, чи достатня надійність підшипників I і II швидкохідного вала (рис.5), при умовах:

- 1) крутний момент на тихохідному валу дорівнює $845 \text{ Н}\cdot\text{м}$;
- 2) кутова швидкість тихохідного вала – $11,5 \text{ рад/с}$;
- 3) радіальне навантаження підшипника I (біля зубчастого вінця) $F_{r1} = 0,32 \cdot F_t$, (тут F_t – колова сила на середньому діляльному діаметрі шестірні);

- 4) радіальне навантаження підшипника II відповідно $F_{rII} = 0,1 \cdot F_t$;
- 5) необхідна довговічність підшипників 10000 годин.

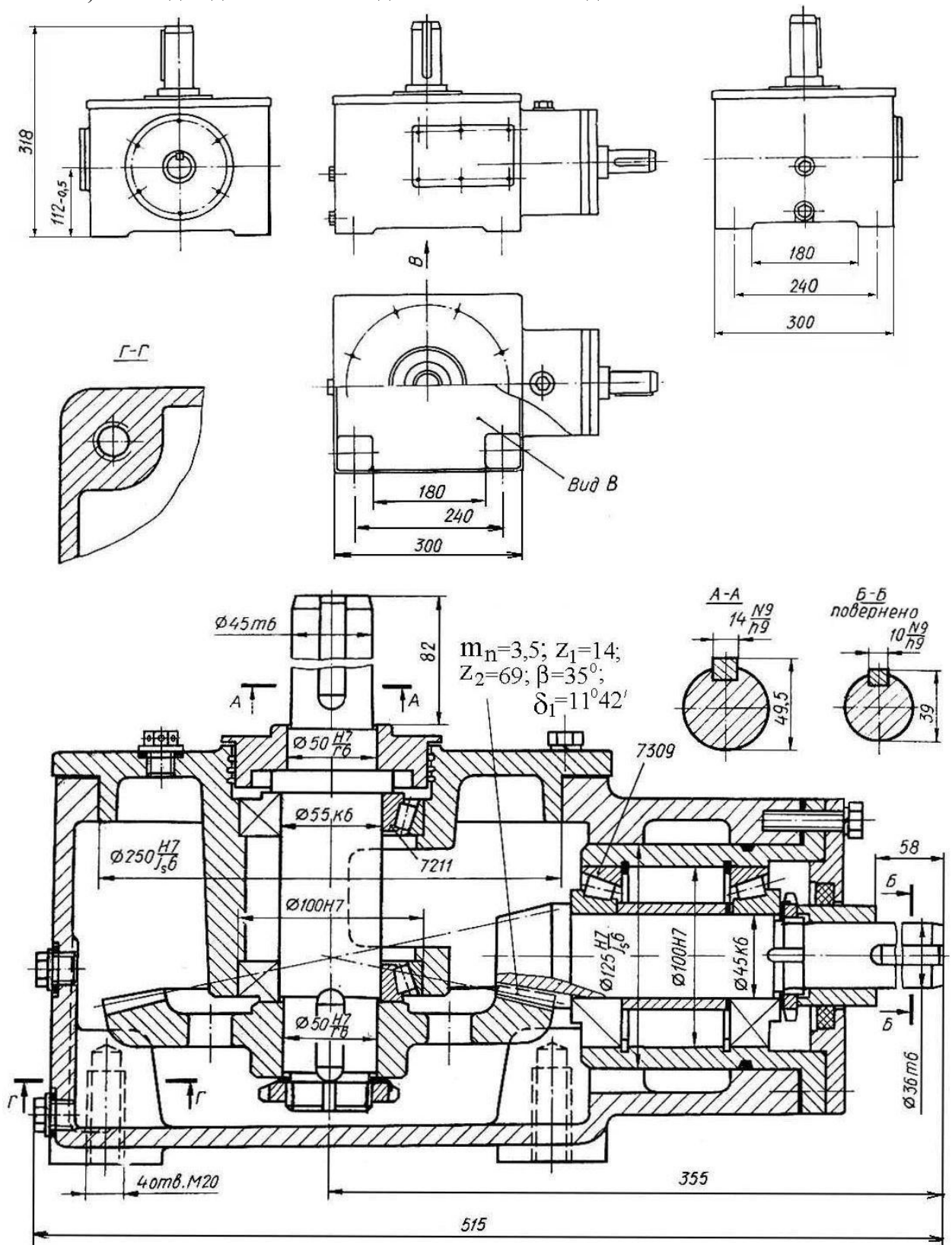

Рис. 5

Задача 5

Вихідна ділянка тихохідного вала редуктора (рис. 6, сталь 30 з $\sigma_T = 295$ МПа, діаметром 100 мм) працює на кручення з короткочасними перевантаженнями 380% та має двократний запас міцності при номінальному навантаженні. Перевірити міцність шпонок

на проміжному валі редуктора ($d = 80$ мм, $t_2 = 5,4$ мм; $b = 22$ мм). Довжину шпонок визначити за креслеником, а допустими напруження матеріалу шпонок прийняти за умови дії ударних навантажень і сталевих маточинах коліс.

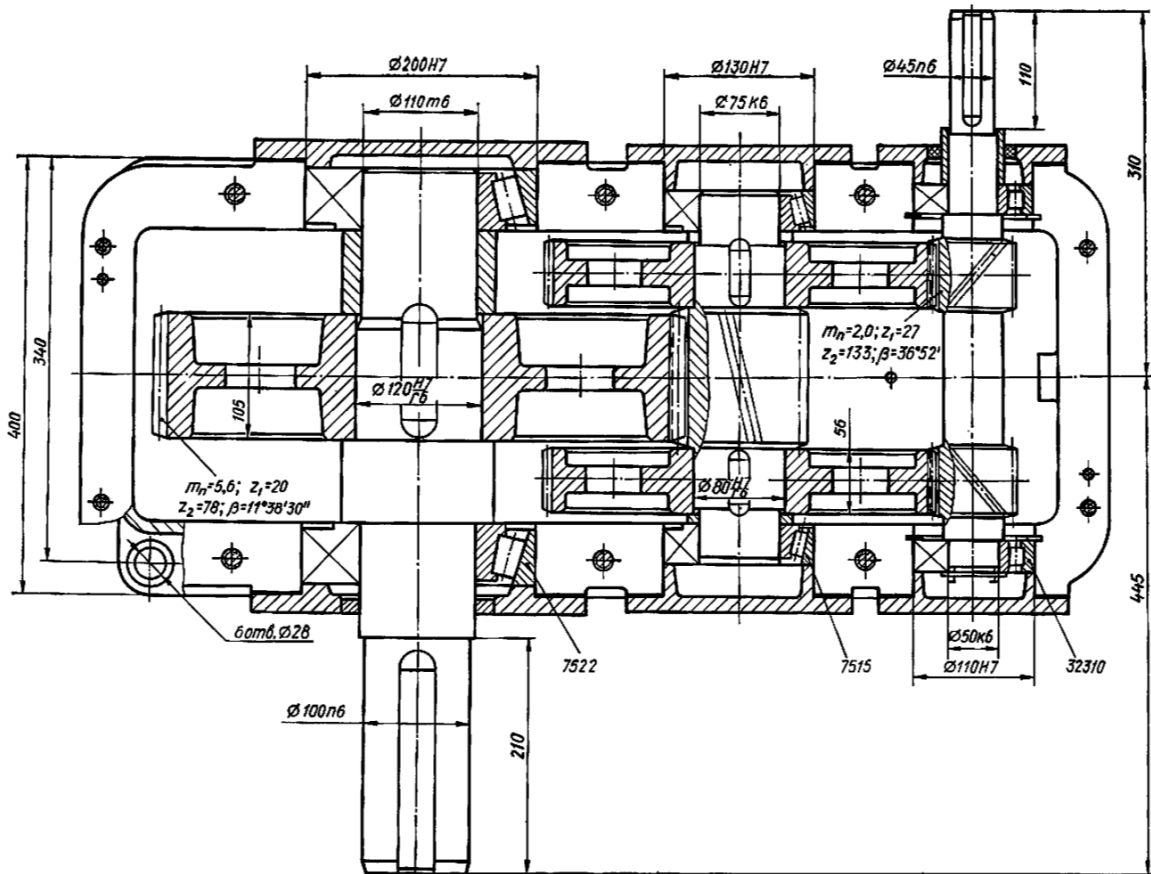

Рис. 6. Редуктор циліндричний двоступінчастий

Задача 6

Понижувальна пасова передача з трьома клиновими пасами перерізу В ($A_0 = 138$ мм² – площа перерізу, $\rho \approx 1100$ кг/м³ – густина матеріалу пасів) і шківками $d_{p(m)} = 140$ мм, $d_{p(\delta)} = 400$ мм обертає ведучий вал редуктора (рис. 7) з кутовою швидкістю 49 рад/с. Шпонка на проміжному валу редуктора має 70%-ний запас міцності за зминанням. Визначити зусилля у ведучій і веденій вітках паса клинопасової передачі.

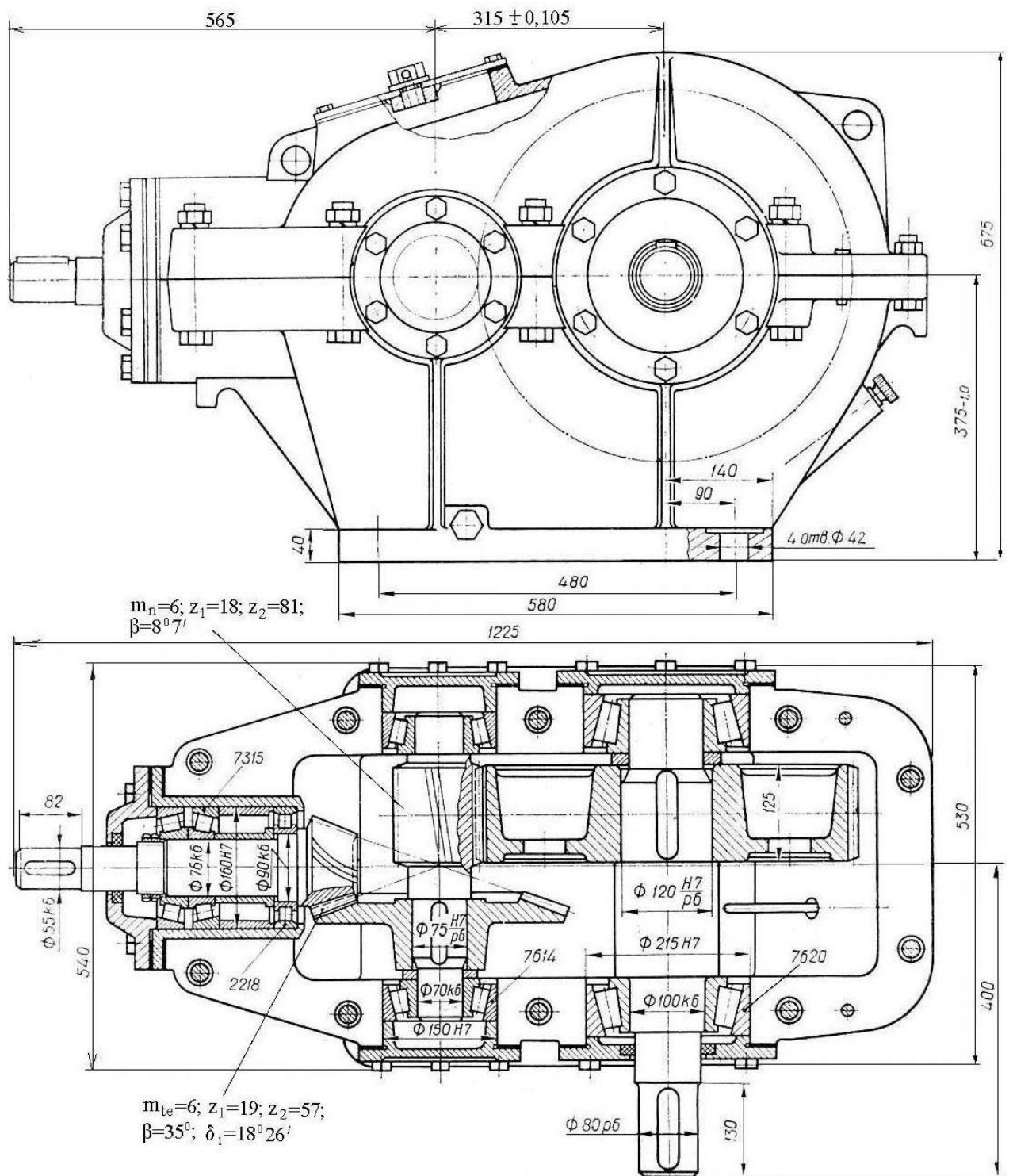

Рис. 7. Конструкція редуктора

Задача 7

Шпонка під сталевим колесом вихідного (тихохідного) вала (діаметр - 120 мм) редуктора (рис. 8) має напруження 75% від допустимого.

Перевірити динамічну міцність вхідної ділянки швидкохідного вала ($d = 45$ мм, $t_1 = 5,5$ мм, $t_2 = 3,8$ мм, $b = 14$ мм, сталь 40 нормалізована). Решту потрібних параметрів взяти із рис. 1, в і довідників.

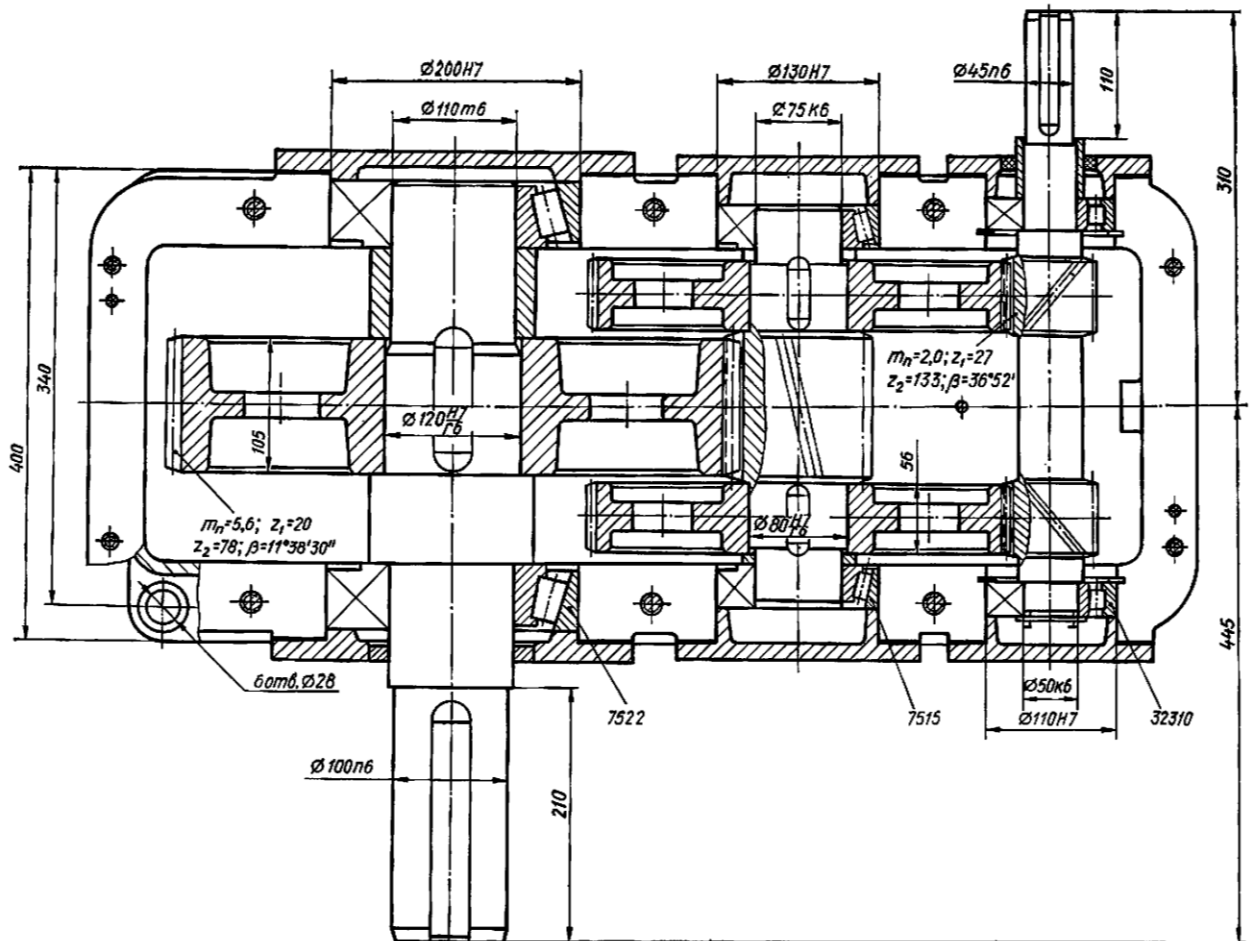

Рис. 8. Редуктор циліндричний двоступінчастий

ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Задача 1.1

Підшипник плаваючої опори ведучого вала редуктора (рис. 1.1) має розрахункову довговічність 16500 годин. Радіальне навантаження підшипника в два рази більше осьової сили конічної шестірні.

Чи достатня згінна витривалість поліпшених зубців циліндричного колеса в реверсивному режимі для 36000 годин роботи?

Ведучий вал обертається від 4-х полюсного асинхронного електродвигуна з відносним ковзанням 3,2%.

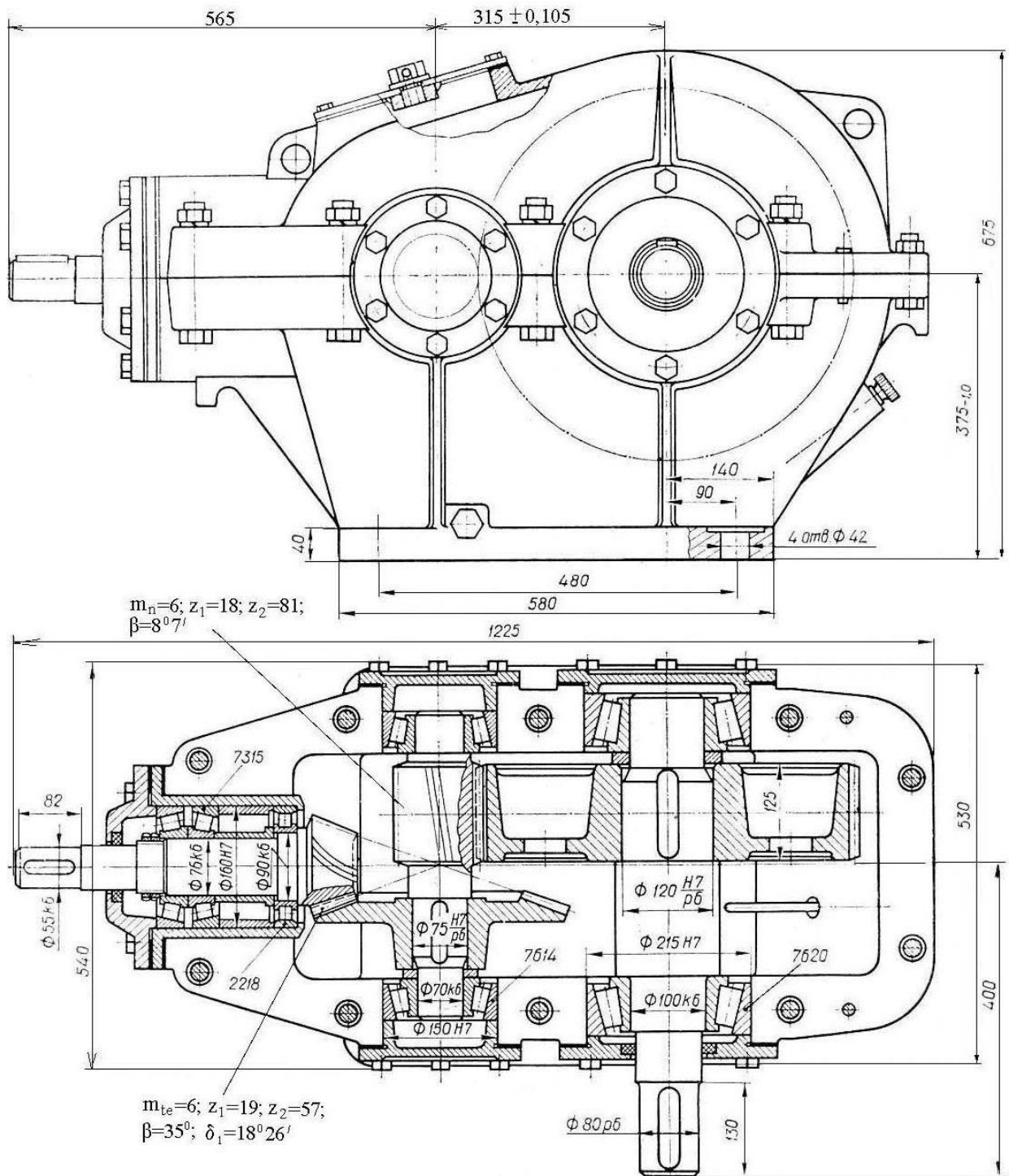

Рис. 1.1. Редуктор конічно-циліндричний

Задача 1.2

Шість затягнутих болтів M10-6g×50.5.8 ГОСТ 7808-70 в кріпленні стакана до корпусу редуктора (рис. 1.2) мають під робочим навантаженням триразовий запас міцності. Жорсткість фланців стакана і кришки під болтами в 2,2 рази більше жорсткості болтів.

Чи достатня міцність за втотою тихохідного валу на підшипниковій шийці, де згинальний момент на 30% менше крутного моменту?

Окружна швидкість в полюсі зачеплення тихохідної ступені 0,85 м/с.

Задача 1.3

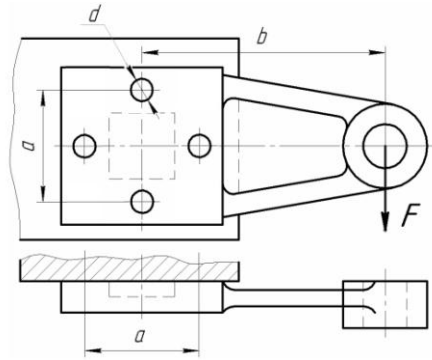
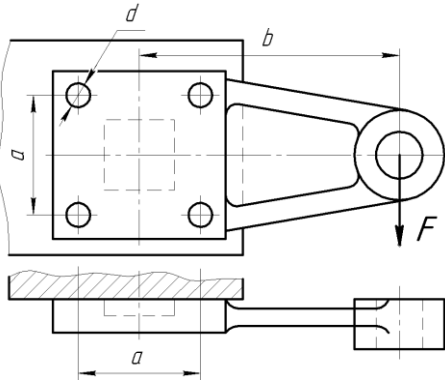
Двигун 4A112M2У3 пов'язаний з редуктором (рис. 1.2) понижувальною клинопасовою передачею з трьома пасами перерізу В.

Розділ 2. З'єднання

Задача 2.1

У разі однакових параметрів, що наведені на рис. 2.1, у якому варіанті I чи II-му болти матимуть менший діаметр і у скільки разів? Болти у двох варіантах встановлені з зазором (30 балів).

Варіант I

Рис. 2.1. Болтове з'єднання кронштейна з плитою

Варіант II

Задача 2.2

У разі однакових параметрів, що наведені на рис. 2.1, у якому варіанті I чи II-му болти матимуть менший діаметр і у скільки разів? Болти у двох варіантах встановлені без зазору (30 балів).

Задача 2.3

Визначити співвідношення діаметрів болтів варіантів I і II. Шість болтів скріплюють зубчасте колесо з барабаном лебідки (рис.2,2). Сила натягу каната лебідки $Q = 52$ кН, діаметри $D_1 = 0,3$ м і $D_2 = 0,52$ м. Матеріал барабана, зубчастого колеса і болтів – сталь 35. Варіант I – болти поставлено з зазором, варіант II – болти поставлено без зазору (30 балів).

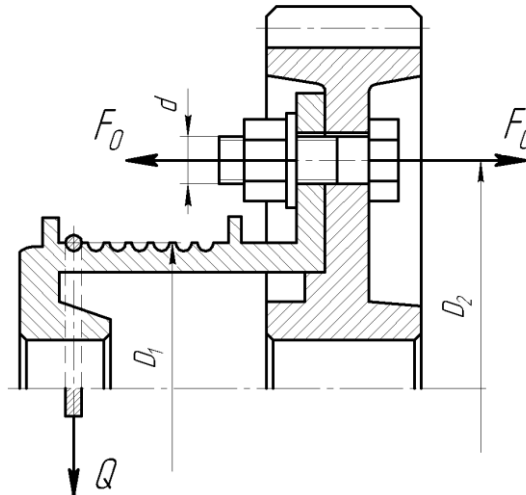

Рис. 2.2. Конструкція болтового з'єднання зубчастого колеса з барабаном (варіант I, а варіант II викреслює студент самостійно)

Задача 2.4

У разі однакових параметрів клемового з'єднання, що наведені на рис. 2.3, у якому варіанті I чи II-му болти (2 болта у кожному варіанті сталеві Ст3, $s = 2$, $f = 0,15$) матимуть менший діаметр і у скільки разів? Болти у двох варіантах встановлені з зазором. Зовнішня сила $F = 950 \text{ Н}$ і $a = 10d_b = 0,5 \text{ м}$, $b = d_b$ – віддаль між осями вала та болтів (навести самостійно).

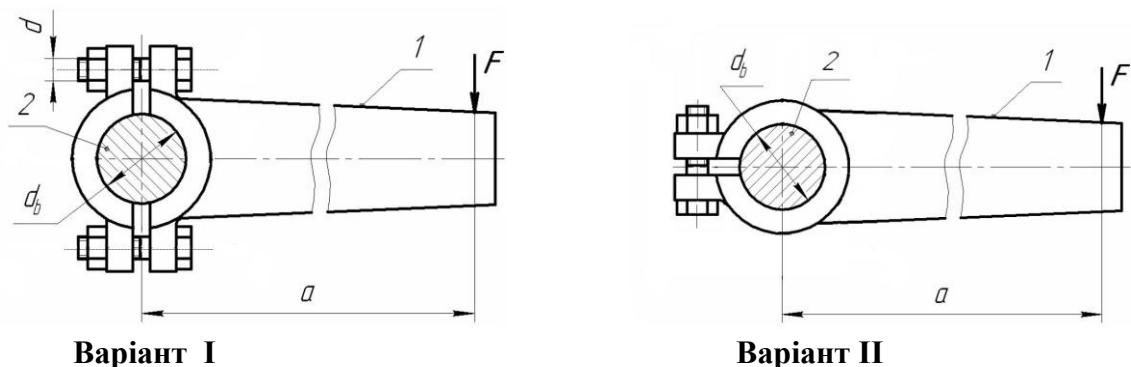

Рис. 2.3. Конструкції клемових з'єднань

Завдання з конструювання елементів машин

Задача 1, к

Для схеми привода лебідки й вихідних даних, наведених на рис. 1, к:

- 1) визначити вантажність лебідки G при передаточному числі зубчастої передачі $u = 4$;
- 2) визначити потрібні геометричні параметри шестірні й колеса для визначеної вантажності лебідки, якщо твердість робочих поверхонь шестірні – 269...302НВ, колеса – 235...262НВ;
- 3) розробити конструкцію швидкохідного вала. Підібрати підшипники з поясненням цього вибору. Виконати ескіз складальної одиниці швидкохідного вала ;
- 4) розробити конструкцію зубчастого колеса .

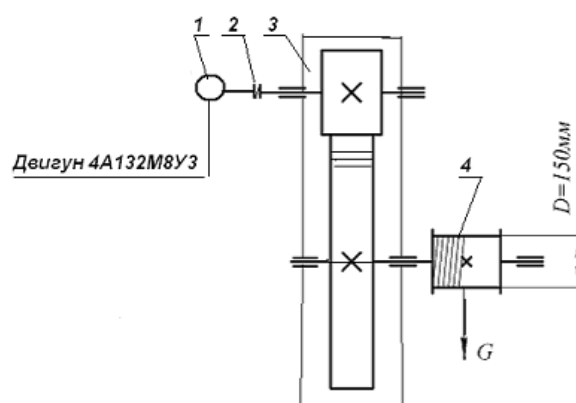

Рис. 1, к. Задана схема лебідки:

1 – електродвигун; 2 – муфта фланцева; 3 – редуктор; 4 - барабан

Задача 2, к

Для редуктора, проєкція якого наведена на рис. 2,к запропонувати варіанти конструкції складальної одиниці тихохідного вала у разі, коли тихохідний ступень не косозуба передача, а шевронна:

1. Пояснити, чому приймається той чи інший варіант, які його переваги та недоліки;

2. Накреслити конструкції варіантів складальної одиниці тихохідного вала не змінюючи діаметри його цапф.

Конструкції складальних одиниць проміжного і швидкохідного валів залишити без змін.

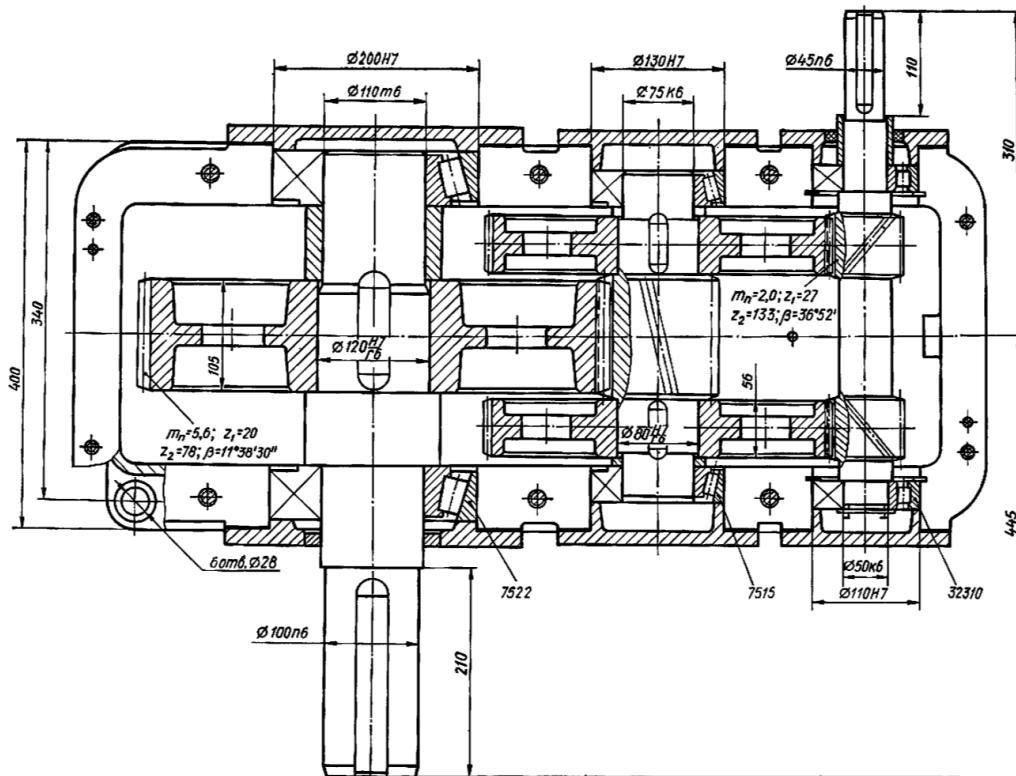

Рис. 2,к. Вид згори на редуктор двоступінчастий

Задача 3,к

Для схеми ручної лебідки й вихідних даних, наведених на рис. 3,к:

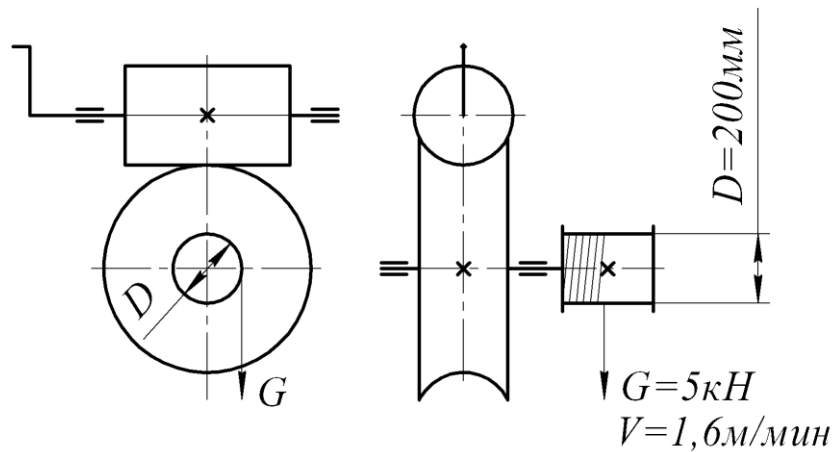
1) підібрати передатне число черв'ячної передачі при частоті обертання рукоятки 40 об/хв;

2) визначити основні геометричні параметри черв'яка й черв'ячного колеса;

3) розробити конструкцію вала-черв'яка, прийнявши, що відстань між опорами дорівнює ділянковому діаметру черв'ячного колеса. Підібрати підшипники й схему їхньої установки. Дати обґрунтування зробленого вибору. Виконати ескіз вала-черв'яка в зборі;

4) розробити конструкцію тихохідного вала. Підібрати підшипники й обґрунтувати їхній вибір. Виконати ескіз вала в складанні;

5) розробити конструкцію черв'ячного колеса.

Задача 4, к

Для схеми привода лебідки й вихідних даних, наведених на рис. 4, к:

- 1) визначити вантажність лебідки G при передаточному числі зубчастої передачі $u = 4$;
- 2) визначити потрібні геометричні параметри шестірні й колеса для визначеної вантажності лебідки, якщо твердість робочих поверхонь шестірні – 269...302НВ, колеса – 235...262НВ;
- 3) розробити конструкцію швидкохідного вала. Підібрати підшипники з поясненням цього вибору. Виконати ескіз складальної одиниці швидкохідного вала ;
- 4) розробити конструкцію складальної одиниці швидкохідного вала у разі косозубої передачі. Пояснити її особливості.

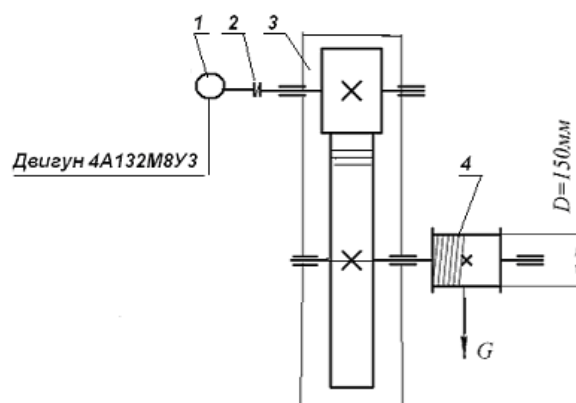

Рис. 4, к. Задана схема лебідки:

1 – електродвигун; 2 – муфта фланцева; 3 – редуктор; 4 - барабан

Задача 5, к

Для схеми привода лебідки й вихідних даних, наведених на рис. 4, к:

- 1) визначити вантажність лебідки G при $Z_1 = 20$ і $Z_2 = 60$;
- 2) визначити потрібні геометричні параметри шестірні й колеса для визначеної вантажності лебідки, якщо твердість робочих поверхонь шестірні – 269...302НВ, колеса – 235...262НВ;
- 3) розробити конструкцію тихохідного вала ($[\tau_{кр}] = 30 \text{ МПа}$). Підібрати підшипники з поясненням цього вибору. Виконати ескіз складальної одиниці швидкохідного вала ;
- 4) розробити конструкцію складальної одиниці тихохідного вала у разі шевронної передачі. Пояснити її особливості.